

Lietuvos mokinių lotynų kalbos ir Antikos kultūros olimpiada 2018 m.

Trečius – ketvirtus metus besimokantiems moksleiviams
Respublikinis etapas
Užduočių atlikimo laikas 2 val.

---

dalyvio kodas

Maksimalus taškų skaičius 98

Vertinimas:

TEKSTAS Cicero *Oratio in Verrem* II. 4.94–95

Herculis **templum** est apud Agrigentinos non longe a foro, sanctum et religiosum. Ibi est ex aere simulacrum ipsius **Herculis** pulcherrimum. Quamquam plūrima **simulacula** vīdī, iudices, pulchrius quam illud nunquam conspicatus sum. Ad hoc templum, [cum esset Verres Agrigenti](#), nocte servos armatos repente misit. Clamor a vigilibus fanique custodibus tollitur. Ei primo defendere fanum conabantur, sed servi Verris eos repulerunt. Interea fama per totam urbem [percrebruit deos patrios](#) a servis quibusdam [expugnāri](#). Itaque brevi **tempore** ad fanum ex urbe tota Agrigentini cum telis concurrunt et [vident servos](#) simulacrum summā **vi** commovēre [conāri](#); fit magna lapidatio; dant se in fugam istius praeclari **imperatoris** (i. e. Verris) nocturni milites. Numquam tam male est Siculis quin aliquid facete dicant. In hac re aiebant: „In labores Herculis hic labor referendus est, nam ille heros non solum aprum Erymanthium, verum etiam immanissimum verrem vīcit.“

C. Verres, is – Sicilijos vietininkas, kurį Ciceronas 70 m. pr. Kr. kaltino teisme. Be kitų dalykų jis buvo kaltinamas meno kūrinių grobstymu iš įvairių šventviečių. Čia pateikta adaptuota ištrauka iš Cicerono kaltinamosios kalbos.

verrēs, is m kuilys, paršas

Agrigentīnī, ūrum m agrigentēnai, Agrigento gyventojai (**Agrigentum – miestas Sicilioje**)
forum, i n forums – svarbiausia miesto aišktė

aes, aeris n bronza

quamquam nors

cōnspicor, ātus sum, ārī matyti, regėti

simulacrum, ī n atvaizdas, statula

repente staiga, netikėtai

clamor, ūris m šauksmas, riksmas

vigil, is m sargybinis

custōs, ūdis m sargas, saugotojas, prižiūrėtojas

fānum, ī n šventovė

cōnor, ātus sum, ārī mėginti, bandyti
repello, pulī, pulsum, ere atmesti, atremti
percrēbrēscō, crēbruī, ere plisti, pasklisti
quīdam, quaedam, quoddam kažkoks, kažkokia

tēlum, ī n (svaidomas) ginklas

lapidātio, ūnis f mėtymas akmenimis

nocturnus, a, um naktinis

numquam niekada

Siculī, ūrum m sikulai, Sicilijos gyventojai

quīn kad ne

facētē taikliai, sąmojingai

āio, ait def. sakyti

hērōs, ūis m herojus, didvyris

re-fero, tulī, lātum, ferre čia įrašyti, priskirti

non solum... verum etiam ne tik, ... bet ir

aper, rī m šernas

immanis, e baisus, laukinės

Erymanthius, a, um būdv. nuo Erymanthus, i m – kalnas Arkadijoje

I. TEKSTO SUVOKIMAS

a. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingus atsakymus (galimi keli teisingi atsakymo variantai).

1. Kur stovėjo Herkulio šventykla?

a. <u>Agrigenti</u>	c. in aede Herculis
b. in foro	d. <u>non longe a foro</u>

2. Kokia statula stovėjo šventykloje?

a. simulacrum Herculis sanctum	c. <u>simulacrum Herculis pulcherrimum</u>
b. simulacrum Herculis religiosum	d. <u>simulacrum Herculis ex aere</u>

3. Kas pamégino išnešti Herkulio statulą iš šventyklos?

a. <u>servi Verris</u>	c. vigiles fanique custodes
b. Agrigentini	d. iste praefatus imperator

4. Kada įvyko incidentas?

a. repente	c. interea
b. <u>nocte</u>	d. brevi tempore

5. Kas pranešė miestiečiams apie iškilusį pavoju?

a. <u>fama</u>	c. nocturni milites
b. <u>clamor</u>	d. magna lapidatio

6. Kokiu būdu žmonės apgynė šventykłą?

a. repente	c. summa vi
b. tam male	d. <u>magna lapidatione</u>

7. Kas apgynė šventykłą nuo išibrovėlių?

a. vigiles	c. <u>ex urbe tota Agrigenti</u>
b. custodes fani	d. servi quidam

8. Kuris sakiny s leidžia suprasti, kad Ciceronas buvo matęs tą Herkulio statulą?

pulchrius quam illud nunquam conspicatus sum

9. Kuris sakiny s leidžia suprasti, kad Veris tuo metu buvo Agrigente?

Ad hoc templum, cum esset Verres Agrigenti, nocte servos armatos repente misit

10. Kuriuo sakiniu Ciceronas ironiškai apibūdina Veri ir jo pagalbininkus?

dant se in fugam istius praeflari imperatoris (i. e. Verris) nocturni milites

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

b. Kas rodo, kad siciliečiai turi gerą humorą jausmą? Paaiškinkite jų sumanytą pokštą.

Jie bet kokijoje situacijoje randa būdų pajuokauti. Šiuo atveju pokštas paremtas Verio vardo reikšme – „paršas“. Herkulis (Heraklis) tarsi įveikė dar vieną baisų žvėrį, panašiai kaip Erimanto šerną, todėl ši žygij reikėtų priskirti prie jo 12 žygarbių.

Vertinimas: Už teisingą išsamų atsakymą 5 taškai.

Suma:

A. GRAMATIKA:

1. Suraskite tekste ir išrašykite į lentelę būdvardžius bei žodžius, kurie suderinti su paryškintais daiktavardžiais. Parašykite jų skaičių, linksnį, giminę.

Herculis	ipsius	sg. gen. m
templum	<i>sanctum et religiosum</i>	<i>sg. nom. n</i>
simulacra	<i>plurima</i>	<i>pl. acc. n</i>
tempore	<i>brevi</i>	<i>sg. abl. n</i>
vi	<i>summa</i>	<i>sg. abl. f</i>
imperatoris	<i>istius, praecclari</i>	<i>sg. gen. m</i>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 10).

Suma:

2. Suraskite tekste ir išrašykite nurodytos formos veiksmažodžių ar veiksmažodžių:

imperfectum	<i>conabantur, aiebant</i>
coniunctivus	<i>esset, dicant</i>
praesens indicativi passivi	<i>tollitur</i>
infinitivus praesentis passivi	<i>expugnari, conari</i>
participium futuri passivi (gerundivum)	<i>referendus</i>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą išrašytą žodį 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

3. Kuris iš šių sakinių yra pabraukto sakinio teisingas *veikiamosios rūšies* variantas?
Clamor a vigilibus fanique custodibus tollitur.

- a. Vigiles fanique custodes clamorem tollunt.
- b. Vigiles fanique custodes clamorem sustulērunt.
- c. Clamorem vigil fanique custos tollit.

4. Kuris iš šių sakinių yra pabraukto sakinio teisingas *vienaskaitos* variantas?
Ei primo defendere fanum conabantur, sed servi Verris eos repulerunt.

- a. Is primo defendere fanum conabantur, sed servus Verris eum repellit.
- b. Is primo defendere fanum conabat, sed servus Verris eos repulit.
- c. Is primo defendere fanum conabatur, sed servus Verris eum repulit.

5. Pabraukite šiame sakinyje visus žodžius ablativo linksnyje:

Itaque brevi tempore ad fanum ex urbe tota Agrigentini cum telis concurrunt et vident servos simulacrum summa vi commovēre conāri.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškus (daugiausia 6).

Suma:

6. Pažymėkite tekste šalutinį laiko sakinį. cum esset Verres Agrimenti
7. Pažymėkite tekste sakinius, kuriuose yra *accusativus cum infinitivo* konstrukcija.

Interea fama per totam urbem percrebruit deos patrios a servis quibusdam expugnāri. Itaque brevi **tempore** ad fanum ex urbe tota Agrigentini cum telis concurrunt et vident servos simulacrum summā **vi** commovēre conāri

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai pažymėtą sakinį 3 taškai (daugiausia 6).

Suma:

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI, ŽODYNAS

1. Išverskite šiuos įrašus:

*Mater misericordiae, sub tuum praesidium
confugimus (Vilniaus Aušros vartai)*

- a. Galestingoji Motina, po tavo stogu glaudžiamės.
- b. Gailestingumo Motina, po tavo stogu susibègame.
- c. Gailestingoji Motina, bégame pas tave.
- d. Gailestingumo Motina, bégame gelbètis tavo prieglobsttin.

Regina Pacis funda nos in pace (Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčia)

Taikos karaliene, stiprink mus taikoje.

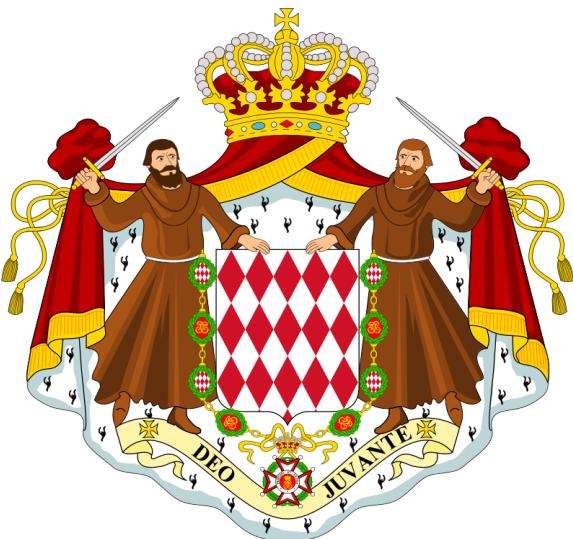
S. Casimire, ora pro nobis (Vilniaus Arkikatedros bazilikos Kazimiero koplyčios altorius)

Šventasis Kazimierai, melskis už mus.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 6).

Suma:

2. Ką reiškia šūkis *Deo Juvante* Monako kunigaikštystės herbe?

- a. Su Dievo galia
- b. *Su Dievo pagalba*
- c. Dievui džiuginant
- d. Su dievu ir jaunyste

3. Ką reiškia įrašas *Ars gratia artis* garsios kino kompanijos logotipe?

- a. Menas iš meno malonės.
- b. Menas dėkingas menui.
- c. Menininkas dėkoja menui.
- d. *Menas vardan meno.*

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 4).

Suma:

4. Iš kokios lotyniškos šaknies kilę šie naujujų kalbų žodžiai?

Pranc.	Angl.	Vok.	Ispan.	Lot.	liet
école	school	Schule	escuela	<i>schola</i>	<i>mokykla</i>
jour	day	Tag	dia	<i>dies</i>	<i>dieną</i>
nuit	night	Nacht	noche	<i>nox</i>	<i>naktis</i>
nez	nose	Nase	nariz	<i>nasus</i>	<i>nosis</i>
fruit	fruit	Frucht	fruto	<i>fructus</i>	<i>vaisius</i>
guêpe	wasp	Wespe	avispa	<i>vespa</i>	<i>vapsva</i>
sel	salt	Salz	sal	<i>sal</i>	<i>druska</i>
avoir	to have	haben	haber	<i>inf. habēre</i>	<i>turėti</i>
fièvre	fever	Fieber	fiebre	<i>febris</i>	<i>drugys, karštis</i>

Vertinimas: Už teisingai įrašytą žodį ir lietuvišką reikšmę 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

5. Parinkite atitinkamus lotyniškus posakius.

i. nuošimtis:

- a) per diem; b) per annum; c) per centum; d) per capita

ii. savaime:

- a) sine cura; b) sine qua non; c) sua sponte; d) non sequitur

iii. savo jégomis:

- a) per se; b) per os; c) per nefas; d) per iocum

iv. kovos džiaugsmas:

- a) gaudium in litteris; b) gaudium certaminis; c) gaudium in veritate; d) gaudeamus igitur

v. veikimo būdas:

- a) modus vivendi; b) modus in rebus; c) modus tollens; d) modus operandi

vi. niekieno žemė:

- a) terra nullius; b) terra occidentalis; c) terra incognita; d) terra nova

vii. žygdarbiai:

- a) res secundae; b) res gestae; c) res contrariae; d) res adversae

viii. iš pirmo žvilgsnio:

- a) primo loco; b) in primis; c) prima facie; d) primo mihi

ix. galų gale:

- a) summa cum laude; b) ad infinitum; c) sine fine; d) summa summarum

x. Viešpaties metais:

- a) anno Domini; b) annus Domini; c) dies natalis Domini; d) per annum Domini

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškai (daugiausia 10).

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Parašykite šių graikų dievų ir herojų lotyniškus atitikmenis, pvz., Dzeusas – Jupiteris:

1. Odisėjas	<i>Uliksas</i>
2. Demetra	<i>Cerera</i>
3. Poseidonas	<i>Neptūnas</i>
4. Arejas	<i>Marsas</i>
5. Hermis	<i>Merkurijus</i>
6. Heraklis	<i>Herkulis</i>
7. Eos	<i>Aurora</i>
8. Persefonė	<i>Proserpina</i>
9. Hefaistas	<i>Vulkanas</i>
10. Asklepijas	<i>Eskulapijas</i>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

2. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą.

- 1) Žmogus turi dvi poras laisvųjų šonkauliu. Laisvasis šonkaulis juda laisvai, vienas jo galas nefiksotas, todėl jis vadinamas „banguojančiu“. Kaip jis vadinasi lotyniškai?
a. costa figens; b. costa fluctuans; c. costa fidens; d. costa finiens
- 2) Kaip lotyniškai vadinamas „pastovusis dantis“?
a. dens molaris; b. dens deciduus; c. dens lacteus; d. dens permanens
- 3) Iš kokio lotyniško žodžio kilęs gélės „kardelis“ lotyniškas pavadinimas? Ką jis reiškia?
a. glans; b. gladius – kardas; c. gloria; d. gladiator
- 4) Kokiam epe pirmą kartą papasakotas mitas apie medinį Trojos arkli?
a. Homero *Ilijadoje*   c. Homero Odisėjoje
b. Vergilijaus *Enéjidėje*   d. Ovidijaus *Metamorfozėse*
- 5) Kaip Homero *Ilijadoje* vadinamas dievų kraujas?
a. ichoras; b. ambrozija; c. nektaras; d. aigida
- 6) Iš kur išskrido Daidalas su Ikaru, pasidarę sparnus?
b. iš Mažosios Azijos; b. iš Atėnų; c. iš Delo; d. iš Kretos
- 7) Kuris iš septynių senovės pasaulio išminčių buvo Atėnų įstatymų kūrėjas?
a. Kleobulas   c. Solonas   e. Chilonas   g. Pitakas
b. Perijandras   d. Talis   f. Bijantas
- 8) Kokį ypač svarbų ediktą išleido imperatorius Karakala 212 m.?

a. įsaką pastatydinti Romoje didžiules termas	c. draudžianti persekoti krikščionis
b. krikščionybę paskelbė valstybine religija ir uždraudė pagonių tikėjimą	d. <u>suteikianti pilietybę visiems imperijos gyventojams</u>

Vertinimas: Už teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 8).

Suma:

3. Kurios iš šių deivių nėra Mūzos? (išbraukite)

a. Kalijopė	d. <u>Amfitritė</u>	g. Euterpė	j. <u>Eos</u>
b. Erato	e. Uranija	h. <u>Leukotėja</u>	
c. <u>Kalipso</u>	f. Melpomenė	i. Talėja	

Vertinimas: Už išbrauktą vardą 0,5 taško (daugiausia 2). Jei išbraukiamas neteisingas variantas, atimame 0,5 taško.

Suma:

4. Perskaitykite Dantės *Dieviškosios komedijos* išstraukas ir atsakykite į klausimus.

- i. *Man rodės, lyg toj vietoj aš esu,
Kur Ganimedas saviškius paliko,
Staiga pagrobtas viešpačio dausų.*
- a. **Kokia vietovė turima omenyje?** *Idos kalnas (Troja, Trojos apylinkės ar pan.)*
- b. **Kas čia pavadintas „viešpačiu dausų“?** *Dzeusas*
- c. **Kaip Ganimedas paliko saviškius?** *Pagrobtas erelio // Erelio nuneštas į Olimpą*
- ii. *,Tu – viešpats miesto, kur taip mokslai žydi, –
Kalbėjo Peisistratui ji pikta, –
Kuriam net ir dievai šlovės pavydi.“*
- d. **Apie kokį miestą čia kalbama?** *Apie Atėnus*
- iii. *Tad pasitik jį širdimi meilia:
Jisai čia laisvės pasiilgęs žengia,
Vardan kurios mirtis – graži dalia.
Dėl jos sau Utikoj gyvybę brangią
Esi atémęs, bet diena rūsti
Leis tavo dvasiai greit išvyst padangę.*
- e. **Apie kokį Romos politiką čia kalbama?**
  - Julijų Cezarį; b. Oktavijaną Augustą; c. Katona Jaunesnijį; d. Pompėjų Didijį

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma: